

Tendințe în impozitarea progresivă în Uniunea Europeană: o privire de ansamblu asupra stadiului cercetării

Drd. Maria-Roxana BALEA-STANCIU,
e-mail: maria.balea95@e-uvt.ro

Drd. Georgiana-Iulia LAZEA (TRIFA),
e-mail: georgiana.lazea87@e-uvt.ro

Prof. univ. dr. habil. Ovidiu-Constantin
BUNGET,
e-mail: ovidiu.bunget@e-uvt.ro

Cadru didactic asociat (Lector) Meda MOȘIU,
e-mail: meda.mosiu96@e-uvt.ro

Masterand Mădălina-Ioana VLAD,
e-mail: ioana.vlad01@e-uvt.ro

Facultatea de Economie și de Administrare a Afacerilor,
Universitatea de Vest din Timișoara

Rezumat

Acest studiu analizează tendințele de cercetare privind impozitarea progresivă în Uniunea Europeană (UE) din anii 2000 până în 2024. Folosind baza de date Web of Science (WoS), abordarea metodologică integrează o analiză a cuvintelor cheie procesate prin VOSviewer 1.6.20 (VOS), permițând o ilustrare structurată a discuțiilor dominante în domeniu. Spre deosebire de studiile anterioare, care pun accentul în primul rând pe modelarea statistică sau cadrele juridice comparative, această cercetare oferă o evaluare umană aprofundată a principalelor subiecte rezultate prin prelucrarea cuvintelor cheie cu ajutorul VOS. Examinând cu atenție evoluția direcțiilor academice, studiul descoperă schimbări nuanțate în dezbaterile privind impozitarea, tendințele emergente în materie de politici și relațiile interdisciplinare care ar fi putut fi trecute cu vederea în evaluările automatizate. Constatările contribuie la o înțelegere mai cuprinzătoare a modului în care structurile fiscale au evoluat ca răspuns la crizele economice, schimbările politice și eforturile de integrare fiscală în UE în ultimele două decenii. Totuși, studiul este limitat de dependența sa față de cuvintele-cheie definite de autori în baza de date selectată, de natura interpretativă a analizei co-apariției cuvintelor-cheie și de subiectivitatea inerentă a analizei calitative a articolelor, fără o validare empirică suplimentară care să susțină concluziile formulate.

Cuvinte cheie: impozitare progresivă; Uniunea Europeană; analiză bibliometrică; tendințe academice;

Clasificare JEL: H31, O52

Vă rugăm să citați acest articol astfel:

Balea-Stanciu, M.-R., Lazea (Trifa), G.-I., Bunget, O.-C., Moșiu, M., Vlad, M.-I. (2025), Trends in Progressive Taxation within the European Union: A Research Overview, *Audit Financiar*, vol. XXIII, no. 3(179)/2025, pp.590-607, DOI: 10.20869/AUDITF/2025/179/018

Link permanent pentru acest document:

<http://dx.doi.org/10.20869/AUDITF/2025/179/018>

Data primirii articolului: 8.04.2025

Data revizuirii: 9.04.2025

Data acceptării: 9.07.2025

Introducere

Studiul impozitării progresive în Uniunea Europeană (UE) se bucură de o relevanță tot mai mare în ultimii ani, în special în contextul evoluției politicilor fiscale și al integrării economice. Progresivitatea fiscală este crucială în modelarea distribuției veniturilor, asigurarea echității sociale și echilibrarea creșterii economice cu bunăstarea publică generală. Având în vedere diversele sisteme de impozitare din statele membre ale UE, o examinare cuprinzătoare a literaturii existente este esențială pentru a identifica teme cheie, tendințe politice și lacune de cercetare. Această analiză sistematică a literaturii de specialitate privind impozitarea progresivă din UE conferă o lumină nouă asupra subiectelor de cercetare dominante și a structurii intelectuale din domeniul fiscal.

Obiectivul acestui studiu este de a ilustra în mod sistematic discuțiile academice existente privind impozitarea progresivă în UE prin identificarea temelor și a tendințelor majore de cercetare. În mod specific, își propune (i) să analizeze corpul de literatură existent pe această temă, (ii) să clasifice cele mai relevante studii în baza unor clustere tematice și (iii) să evidențieze direcțiile cheie de cercetare care au modelat lucrările academice privind impozitarea progresivă. Cercetarea abordează următoarele întrebări: *Care sunt temele dominante în cercetarea privind impozitarea progresivă în UE? Care sunt domeniile cheie care necesită o explorare suplimentară?* Prin această abordare structurată studiul contribuie la îmbunătățirea stadiului cercetării, oferind o perspectivă consolidată asupra literaturii de specialitate în domeniul fiscalității și identificând lacunele de cercetare care pot orienta procedeele viitoare de explorare.

Pentru a atinge acest obiectiv studiul folosește o metodologie de revizuire sistematică a literaturii, bazată pe co-apariția cuvintelor-cheie ale autorilor, ilustrate într-o hartă bibliometrică. Căutarea manuscriselor relevante în domeniul impozitării progresive din UE a fost efectuată în Web of Science Core Collection, folosind un șir de cuvinte-cheie conceput cu atenție, expus la punctul 2.1. Formarea bazei de date.

Principalele constatări ale studiului indică faptul că în domeniul impozitării progresive în UE cercetarea este structurată în jurul a șase teme principale, fiecare reflectând perspective distincte, dar interconectate în principal asupra politicilor fiscale. Prin sintetizarea acestor constatări, cercetarea facilitează înțelegerea dinamicii impozitării progresive și oferă o bază pentru studii

viitoare în domeniu. Pe scurt, cercetătorii caută direcții noi de gândire, uneori punând la îndoială ideile clasice despre funcționalitatea impozitelor și echitate. Acest lucru se datorează faptului că societățile devin din ce în ce mai diverse și mai sofisticate în ceea ce privește impozitarea. Acest studiu constată că nicio metodă clasică de impozitare nu poate susține singură creșterea economică. Chiar dacă se presupune că impozitele mai mari pentru cei cu venituri ridicate reduc decalajul dintre oamenii înstăriți și ceilalți mai bine decât impozitele proporționale, ambele au nevoie de măsuri adiacente pentru a aborda eficient inechitatea crescândă.

Lucrarea este structurată după cum urmează: Secțiunea 1 subliniază importanța cercetării și include o scurtă revizuire preliminară a literaturii. Secțiunea 2 detaliază metodologia de cercetare, subliniind procesul de selecție, standardizarea cuvintelor cheie și abordarea analizei cuvintelor-cheie. Secțiunea 3 discută rezultatele obținute, concentrându-se pe cele șase grupuri de cercetare identificate și analizarea tematică în detaliu. Ultima Secțiune încheie lucrarea prin rezumarea perspectivelor cheie identificate, sugerând totodată direcții pentru cercetări viitoare.

1. Importanța temei. Revizuirea literaturii de specialitate

Impozitarea progresivă ajută la echilibrarea creșterii economice și echității sociale prin impozitarea veniturilor mai mari la cote din ce în ce mai mari. Aceasta își propune să reducă inechitățile datorate nivelurilor veniturilor, să finanțeze serviciile publice și să susțină stabilitatea economică. Cu toate acestea, politicile fiscale variază foarte mult de la o țară la alta. UE este un caz unic, deoarece statele membre urmează un cadru economic comun, dar mențin politici fiscale independente, creând un mediu fiscal complex.

În ciuda importanței sale, cercetarea privind impozitarea progresivă în UE este fragmentată, concentrându-se adesea pe țări individuale sau pe mecanisme fiscale specifice, în loc să ofere o imagine de ansamblu cuprinzătoare. Unele studii analizează impactul acesteia asupra creșterii economice (Bălășoiu, Chifu și Oancea, 2023), în timp ce altele se concentrează pe funcția sa redistributivă (Cantante, 2020), investiții (Alvarez și Koskela, 2008) sau pe comparații (Vlad și Brezeanu, 2015). Majoritatea studiilor despre impozitare au o abordare economică sau juridică, folosind modele

complexe (Moyes, 2003; Silvant, 2010; Arcarons și Calonge, 2015; David, 2019) care sunt adesea inaccesibile pentru factorii de decizie care au nevoie de perspective practice.

O clasificare tematică a cercetării poate simplifica aceste constatări și poate evidenția modele care altfel ar putea fi trecute cu vederea. Acest studiu utilizează analiza co-apariției cuvintelor-cheie (ale autorului) pentru a organiza vizual literatura, facilitând observarea mai ușoară a domeniului de cercetare, tendințele emergente și lacunele sale.

Literatura privind impozitarea progresivă a evoluat de-a lungul timpului, modelată de crize economice, globalizare și schimbări politice (Ganghof, 2005). Cercetările anterioare s-au concentrat pe teoria fiscală optimă, examinând modul în care impozitarea afectează activitatea economică (Boeters, 2013). De-a lungul timpului, atenția s-a îndreptat către redistribuirea veniturilor și modul în care politicile fiscale influențează echitatea socială și creșterea economică (Joumard, Pisu și Bloch, 2012). Echilibrarea suveranității naționale cu coordonarea supranațională în cadrul UE a făcut impozitarea și mai complexă (Działo, 2015).

Multe studii examinează modul în care impozitarea progresivă reduce inechitățile financiare (Vržina și Luković, 2023; Tjan, 2024). Dezbaterile se concentrează adesea pe compromisul dintre eficiență și echitate, punând la îndoială dacă progresivitatea ridicată a impozitelor încetinește creșterea economică prin descurajarea productivității și a antreprenorialului (Baliamoune-Lutz și Garelo, 2014). În ciuda cercetărilor ample, nu există un cadru unificat care să conecteze aceste perspective.

Dincolo de mediul academic, acest studiu oferă perspective practice pentru contribuabili, factorii de decizie și instituțiile interesate de impozitare în UE. Rezumarea rezultatelor cheie ale cercetării pune bazele pentru studii viitoare și ajută persoanele interesate să înțeleagă mai bine peisajul în schimbare al impozitării progresive în UE.

2. Metodologia de cercetare

2.1 Formarea bazei de date

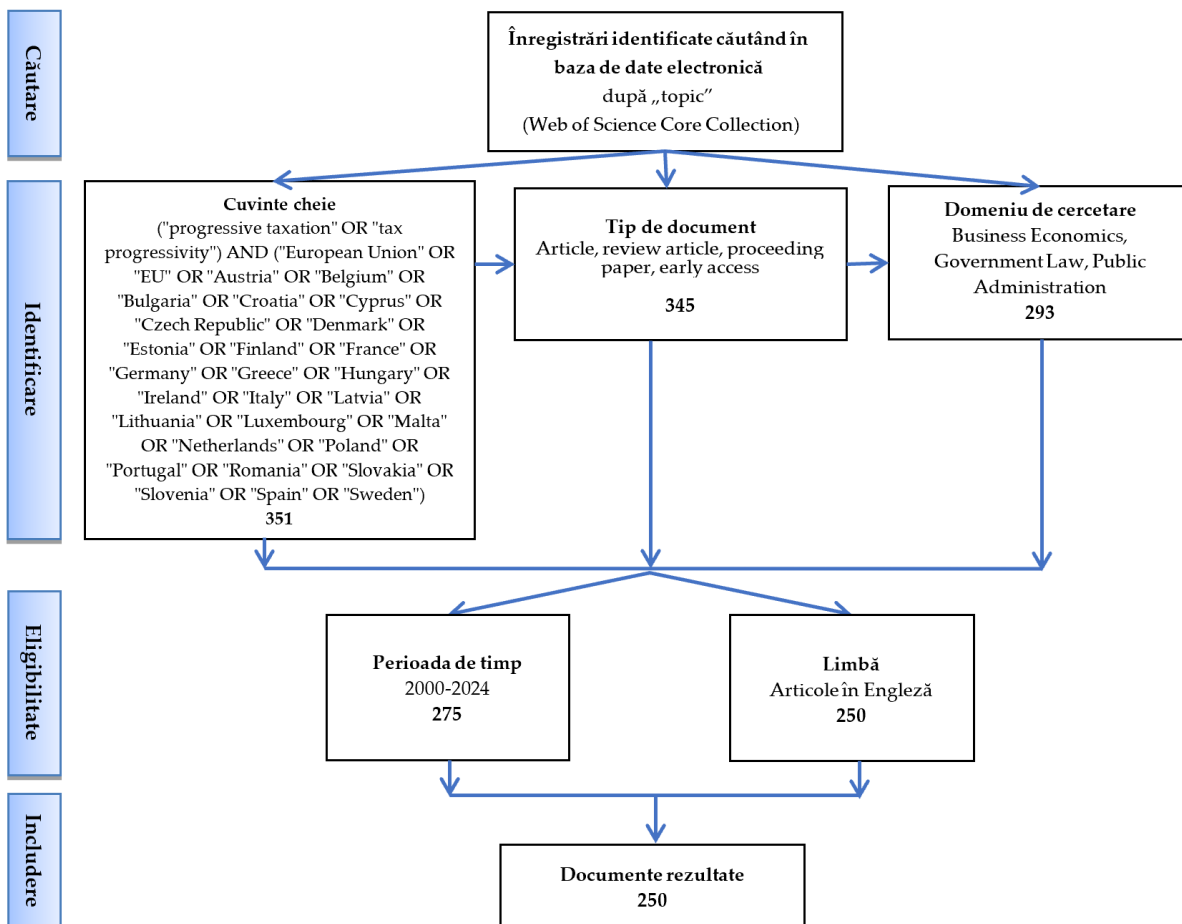
Autorii au efectuat o analiză bibliometrică și tematică a articolelor publicate în Web of Science (WoS) Core Collection. Pentru a asigura selecția literaturii relevante a fost implementată următoarea procedură: căutarea a fost

efectuată în baza de date electronică folosind o interogare bazată pe subiecte, rezultând 351 de înregistrări. Termenii cheie folosiți au fost incluși în următorul șir condițional: ("progressive taxation" OR "tax progressivity") AND ("European Union" OR "EU" OR "Austria" OR "Belgium" OR "Bulgaria" OR "Croatia" OR "Cyprus" OR "Czech Republic" OR "Denmark" OR "Estonia" OR "Finland" OR "France" OR "Germany" OR "Greece" OR "Hungary" OR "Ireland" OR "Italy" OR "Latvia" OR "Lithuania" OR "Luxembourg" OR "Malta" OR "Netherlands" OR "Poland" OR "Portugal" OR "Romania" OR "Slovakia" OR "Slovenia" OR "Spain" OR "Sweden"). Selecția a fost apoi rafinată pe baza tipului de document, care a inclus articole, articole de recenzie, lucrări ale conferințelor și lucrări cu acces anticipat, reducând numărul la 345 de înregistrări.

Filtrarea suplimentară a fost aplicată pe arii de cercetare, concentrându-se pe economia afacerilor, drept guvernamental și administrație publică, restrângând selecția la 293 de înregistrări. Articolele au fost ulterior selectate pe baza perioadei de publicare 2000-2024, ducând la 275 de înregistrări. Apoi a fost aplicat criteriul de limbă, limitând selecția la articolele scrise în limba engleză, ceea ce a rezultat în 250 de articole. După procesul de evaluare în mai multe etape bazat pe tipul de documente, perioada de timp și limbă, 101 articole au fost considerate neeligibile și ulterior excluse. Acest proces de includere și excludere a rezultat în 250 de lucrări de cercetare. Abordarea sistematică a asigurat o selecție cuprinzătoare și solidă din punct de vedere metodologic a literaturii relevante pentru obiectivul studiului (Figura nr. 1).

După descărcarea bazei de date, autorii au citit fiecare rezumat, împreună cu cuvintele-cheie corespunzătoare și manuscrisele complete. În urma acestui proces, s-a constatat că unele articole nu s-au concentrat pe țările Uniunii Europene, ci s-au concentrat pe țări non-UE. Autorii au ales să rețină în selecția lor acele articole care, în ciuda faptului că s-au adresat și altor țări, au făcut cel puțin o referire la țările UE, deoarece s-a considerat că ofereau perspective valoroase asupra contextului european. Prin acest proces aprofundat de evaluare a relevanței au fost excluse suplimentar încă 56 de manuscrise. O astfel de metodologie atentă a garantat includerea în prezentul studiu a publicațiilor academice strict legate de scopul acestuia. Corpusul final de 194 de lucrări de cercetare relevante a fost supus unui proces de analiză tematică aprofundată (Figura nr. 2).

Figura nr. 1. Diagramă a selecției sistematice de studii din WoS

Sursă: prelucrările autorilor, 2025

Figura nr. 2. Procesul de stabilire a relevanței

Sursă: ilustrat de către autori în Microsoft Word, 2025

2.2 Co-apariția cuvintelor-cheie

Primul pas în construirea hărții de co-apariție a cuvintelor-cheie (ale autorilor) a fost standardizarea cuvintelor-cheie pentru a asigura consecvența setului de date. Formele singulare au fost aplicate cuvintelor selectate, precum: *reform, impact, response, lesson, expansion, cycle,*

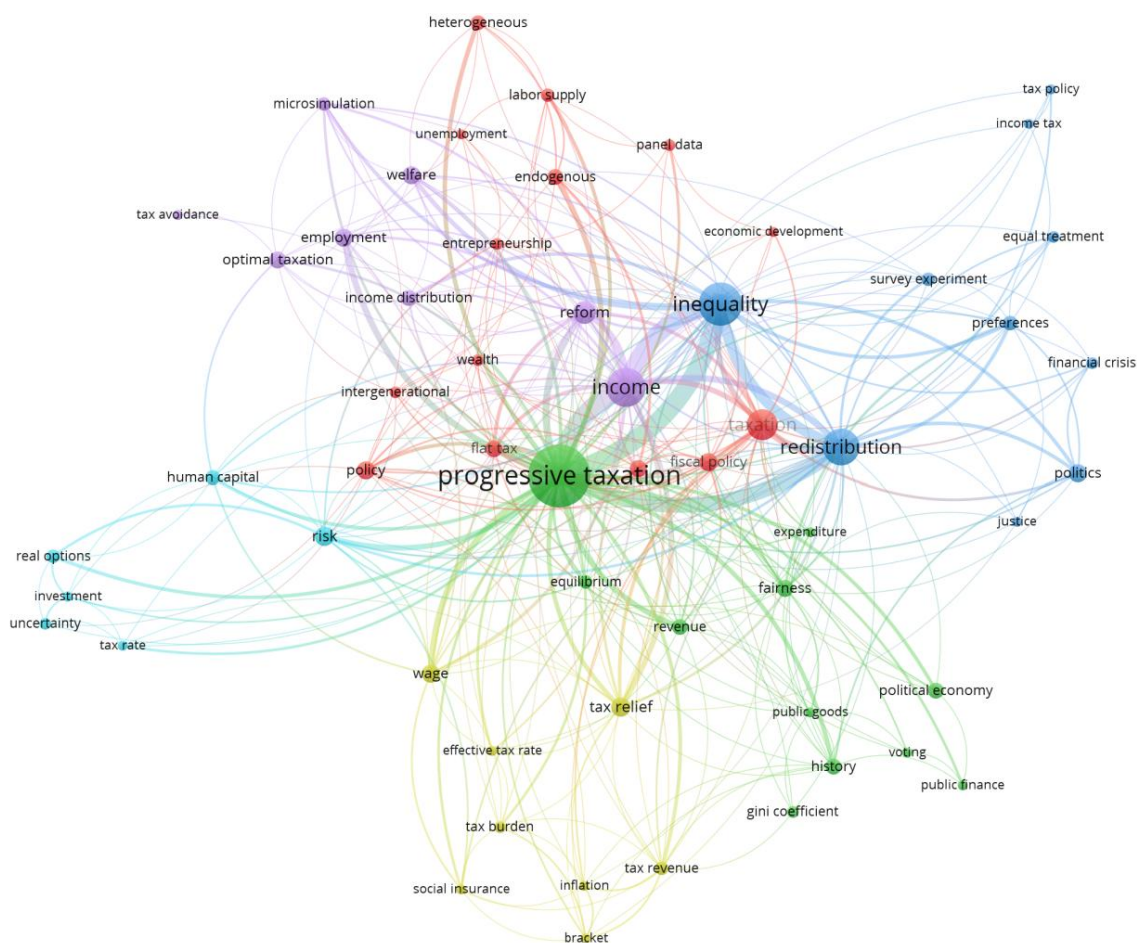
transformation, deficit, transfer, strategy, income, tax reform, single earner, elite, household, wage, and interest rate, în timp ce *preferences* și *consequences* au rămas la plural. Acest proces a eliminat inconsecvențele cauzate de variațiile de utilizare la singular și plural a cuvintelor.

În continuare, cuvintele-cheie cu sens comun au fost grupate sub un singur termen pentru a consolida concepte similare (de exemplu: *tax reliefs* include *allowances*, *benefits*, și *incentives*). Numele țărilor au fost eliminate din setul de date. În urma standardizării și perfecționării cuvintelor cheie, datele au fost procesate în VOS pentru a crea o hartă bibliometrică de co-apariție. Analiza a fost setată pe *numărare completă*, cu un prag minim de trei apariții, pentru a se asigura faptul că numai termenii recurenți și relevanți vor fi incluși în vizualizare. În plus,

din panoul de analiză algoritmul de grupare a fost rafinat astfel încât fiecare grup să conțină minimum patru cuvinte-cheie.

Ca urmare a acestei abordări metodologice, analiza a generat șase cluster distincte, fiecare reprezentând un domeniu tematic în literatura de specialitate privind impozitarea progresivă în UE (**Figura nr. 3**). Aceste grupuri servesc ca fundație pentru discuția și sinteza ulterioară a rezultatelor cercetării.

Figura nr. 3. Co-apariția cuvintelor-cheie. Cluster

(Sursă: Prelucrările autorilor în VOSviewer, 2025)

2.3 Temele principale ale clusterelor

După generarea hărții vizuale de co-apariție a cuvintelor-cheie, cele 57 de cuvinte-cheie identificate în grupuri au fost compilate într-un tabel structurat (**Tabelul nr. 1**). Tabelul a fost sortat în primul rând după *Puterea relației*,

care reflectă gradul de conexiune dintre termeni, deși au fost contorizate și aparițiile pentru a indica frecvența fiecărui cuvânt cheie. Această abordare structurată a permis o reprezentare ierarhică clară a temelor dominante în setul de date.

Tabelul nr. 1. Clustere și teme principale				
Cluster	Cuvinte cheie	Apariții	Puterea relației	Tematica principală
Cluster 1 (Roșu)	taxation	25	65	Politici fiscale și dinamica pieței
	policy	9	27	
	flat tax	9	27	
	growth	8	23	
	fiscal policy	9	18	
	endogenous	7	18	
	labor supply	5	13	
	heterogeneous	6	12	
	intergenerational	4	11	
	entrepreneurship	4	11	
	wealth	4	7	
	panel data	4	7	
	economic development	3	7	
unemployment	3	6		
Cluster 2 (Verde)	progressive taxation	96	215	Impozitare progresivă și comportamente publice
	fairness	8	26	
	revenue	7	24	
	history	7	20	
	equilibrium	5	19	
	expenditure	3	12	
	political economy	7	10	
	public goods	3	10	
	public finance	3	6	
	voting	3	6	
	gini coefficient	4	5	
Cluster 3 (Albastru)	inequality	47	118	Disparități sociale și politică
	redistribution	35	95	
	politics	9	21	
	preferences	6	22	
	survey experiment	5	12	
	equal treatment	4	8	
	financial crisis	4	9	
	justice	3	7	
	tax policy	3	6	
	income tax	3	4	
Cluster 4 (Galben)	tax relief	10	36	Facilități fiscale și povara fiscală
	wage	9	30	
	tax revenue	5	21	
	tax burden	4	14	
	bracket	3	13	
	inflation	3	13	
	social insurance	3	13	
	effective tax rate	3	11	
Cluster 5 (Violet)	income	39	112	Bunăstare și securitatea veniturilor
	reform	14	50	
	welfare	9	23	
	employment	9	21	
	microsimulation	5	19	

Cluster	Cuvinte cheie	Apariții	Puterea relației	Tematica principală
Cluster 6 (Albastru deschis)	optimal taxation	8	16	Provocări fiscale
	income distribution	7	14	
	tax avoidance	3	2	
	risk	10	30	
	human capital	6	18	
	investment	3	10	
	real options	5	11	
tax rate	3	9		
uncertainty	4	6		

Sursă: prelucrările autorilor în Microsoft Excel, 2025

Prin analiza cuvintelor cheie și a articolelor corespunzătoare au fost identificate șase grupuri tematice: Clusterul 1 (Roșu) se concentrează pe analiza politicilor fiscale în general și dinamica pieței. Clusterul 2 (Verde) oferă o analiză aprofundată a impozitării progresive și a elementelor de comportament public legate de respectarea și percepția fiscală. Clusterul 3 (Albastru) explorează disparitățile economice și influențele politice. Clusterul 4 (Galben) se axează pe facilități fiscale și povara fiscală. Clusterul 5 (Violet) abordează politicile de bunăstare publică și securitatea veniturilor. Clusterul 6 (Albastru deschis) evidențiază provocările fiscale. Aceste grupuri oferă un cadru tematic structurat, permițând o sinteză cuprinzătoare a cercetării privind impozitarea progresivă în UE. Constatările ilustrează nu numai domeniile cheie de interes din literatura de specialitate, ci și lacunele emergente din cercetare, ce vor fi explorate în secțiunea următoare.

3. Rezultate și discuții

3.1 Cluster 1 – Politici fiscale și dinamica pieței

Primul grup din vizualizare ilustrează articolele care subliniază efectele politicilor fiscale în UE. Alves și Coelho (2024) notează că, chiar dacă impozitarea progresivă reduce inechitatea, aceasta are efecte mixte asupra creșterii economice în Europa. Concentrându-ne pe dezvoltarea și creșterea economică, se constată că lucrările discută efectele politicilor de impozitare în cotă unică (ICU), în contrast cu cele progresive. În țările cu corupție ridicată și sisteme juridice slabe, cetățenii susțin impozitarea progresivă ca măsură coercitivă. În schimb, statele post-socialiste mai înstărite o favorizează mai mult decât cele mai sărace, unde ICU rămâne populară. Vlad și

Brezeanu (2015), pe de altă parte, afirmă că ICU nu a reușit să îmbunătățească veniturile statului sau stabilitatea sistemelor în țările post-comuniste din UE, determinând în unele cazuri chiar abandonarea acestora. Studiile afirmă că în Polonia ICU nu a reușit să reducă persistența veniturilor intergeneraționale, în timp ce în Italia progresivitatea a slăbit transmiterea veniturilor în vârf.

Cu toate acestea, impozitarea proporțională stabilizează economiile prin eliminarea ciclurilor endogene la cote de impozitare ridicate, în timp ce impactul impozitării progresive depinde de nivelurile de scutire de taxe, creând instabilitate (Koskela și Puhakka, 2006). Spre deosebire de ICU, impozitarea progresivă poate fi justificată ca un mijloc de distribuire a poverii fiscale în baza pierderii uniforme a utilității, echilibrând echitatea și eficiența (Chambers și Moreno-Tertero, 2015). S-a constatat, de asemenea, că dacă impozitele sunt foarte progresive, ele pot încetini dezvoltarea prin descurajarea muncii și a educației (Widmalm, 2001).

Studiile din acest cluster au demonstrat că economia Bulgariei ar beneficia mai mult de pe urma impozitării progresive, contrazicând ipoteza că ICU stimulează dezvoltarea. În Elveția, trecerea la ICU a redus formarea de afaceri și locuri de muncă, în special pentru firmele mici, sugerând că o anumită progresivitate susține stabilitatea economică. Dezavantajul ICU este că, chiar dacă simplifică impozitarea, sporește inechitatea prin transferarea poverii fiscale către contribuabilii cu venituri mai mici, fără dovezi clare că stimulează veniturile statului sau creșterea economică (Vörös, Kodenko și Komáromi, 2010). În Europa post-comunistă inechitatea ridicată (înainte de impozitare) nu a dus la o cerere mai mare de redistribuire, slăbind presiunea politică în favoarea impozitării progresive.

Astfel, chiar dacă niciuna dintre cele două politici fiscale nu ajută implicit la dezvoltarea economică și nu

stimulează creșterea economică *per se*, impozitarea progresivă este preferată deoarece s-a demonstrat că îmbunătățește într-o oarecare măsură echitatea. Brumm ș.a. (2022) adaugă, de asemenea, că impozitarea progresivă poate fi o alternativă mai bună la cheltuielile pe deficit. Unele manuscrise care se concentrează pe medii au demonstrat că, deși dacă politicile de inovare susțin creșterea și reducerea inechității, acestea necesită o impozitare progresivă adiacentă pentru a aborda eficient schimbările climatice.

În cadrul acestui cluster, cercetarea a identificat dezbateri recente despre teoriile fiscalității. Orain (2010) arată că impozitarea progresivă a fost mult timp legată de stabilitatea economică, corectitudine și redistribuire, dar teoreticienii timpurii precum Forbonnais și Graslin au susținut că impozitarea bunurilor de lux și a elitelor urbane ar putea reduce inechitatea, susține agricultura și stabilizea economia. În mod similar, Turgot, Condorcet și Morellet au văzut impozitarea progresivă ca pe o modalitate de a alinia sarcinile fiscale cu nevoile de cheltuieli publice, asigurând echitatea. Dintr-o perspectivă mai largă, Corado și Solari (2010) au arătat că Wagner vedea statul ca pe o entitate organică, responsabilă de redistribuirea bogăției pentru a menține coeziunea și creșterea socială, influențând politicile fiscale europene moderne. De altfel, teoria keynesiană susține impozitarea progresivă ca instrument de stabilizare, asigurându-se că nivelul veniturilor rămâne constant în timpul recesiunilor, în special în economiile UE axate pe echitate socială (Husman și Brezeanu, 2021). Unele manuscrise susțin că o schimbare de la abordările strict pozitiviste în economie este necesară, deoarece deciziile fiscale implică în mod inerent considerații etice și comparații de utilitate interpersonală (utilitarism).

În aceeași zonă cu cea a utilitarismului, cercetarea referitoare la impozitarea progresivă se concentrează pe piața muncii, șomaj și probleme antreprenoriale. Astfel, diverși autori demonstrează că impozitarea progresivă afectează stimulentele pentru muncă în mod diferit în funcție de grupurile de venituri. Astfel, se arată că o progresivitate mai mare reduce oferta generală de muncă, în special în rândul celor cu venituri mari și a femeilor căsătorite care sunt impozitate în comun, în timp ce lucrătorii cu venituri mici pot lucra mai mult din cauza ratelor marginale mai scăzute din partea de jos a schemei de impozitare. Un risc suplimentar poate influența oferta de muncă, pe lângă impozitarea progresivă: unii autori au demonstrat că, chiar dacă robotizarea stimulează

creșterea economică, ea mărește inechitatea salarială, în special între lucrătorii calificați și necalificați. Impozitarea progresivă și politica monetară pot reduce cu totul disparitățile, dar investițiile publice în capitalul social și programele de sprijinire a lucrătorilor sunt necesare. Totodată, se arată și faptul că stimulentele fiscale nu determină întotdeauna comportamentul scontat. În medii competitive lucrătorii sunt mai puțin influențați de stimulente fiscale, deoarece „bucuria de a câștiga” este mai importantă în deciziile privind oferta de muncă.

Oferta de muncă pe termen lung variază, de asemenea, și într-un cadru temporal, deoarece Bengtsson, Holmlund și Waldenström (2016) demonstrează că progresivitatea este mai mică pe parcursul unei vieți decât se simte aceasta anual. „O viață” implică multe decizii individuale, dar dincolo de acestea, impozitarea progresivă are un impact asupra stabilității macroeconomice. Crește salariile „în mână”, dar reduce ocuparea forței de muncă și producția, necesitând ajustări economice pe termen lung.

În consecință, discutând despre șomaj, s-a constatat că progresivitatea fiscală mai mare îl reduce în Germania (Boeters, 2013), dar efectele sale variază în funcție de regiuni. În țările europene OCDE, unde sarcinile fiscale sunt cele mai mari, impozitele mai mari pe muncă cresc șomajul (Zimčík, 2020). Impactul depinde, de asemenea, de structura fiscală.

Din punct de vedere antreprenorial, impozitarea progresivă reduce această activitate la nivelurile mai ridicate de venit prin descurajarea asumării riscurilor, deși efectele acesteia variază în funcție de țară (Balioune-Lutz și Garelo, 2013). În timp ce unele politici măresc riscul veniturilor după impozitare, afectând investitorii bogați care domină antreprenorialul, impozitarea progresivă poate, de asemenea, încuraja munca pe cont propriu prin împărțirea riscurilor legate de venit, asemenea unei plase de siguranță ce se pierde în urma ICU. O schemă de impozitare nu foarte abruptă încurajează angajarea pe cont propriu, în timp ce impozitarea progresivă crește riscul, dar oferă și o asigurare parțială.

„Să muncești o viață” poate contribui într-o măsură la acumularea de avere. Cu toate acestea, inechitatea cauzată de averi este mult mai extremă decât inechitatea cauzată de venituri curente, activele financiare fiind concentrate în rândul elitei. Măsurile tradiționale referitoare la inechități nu reușesc să surprindă tendințele de polarizare, necesitând impozitare progresivă, reglementare financiară și politici de consolidare a activelor dincolo de simpla redistribuire (Fabiani, 2024).

Studiile arată cum în Germania, sprijinul pentru impozitele pe avere depinde mai mult de echitatea percepută decât de nivelul veniturilor, averea bazată pe merit bucurându-se de legitimitate. Între timp, acumularea de avere a clasei mijlocii prin locuințe și pensii a jucat un rol mai important în reducerea inechității decât războiul sau impozitarea în sine, contestând opiniile tradiționale privind distribuția bogăției. În Italia, impozitarea progresivă slăbește persistența veniturilor intergeneraționale prin reducerea inechității câștigurilor, în special în partea de sus, în timp ce ICU din Polonia nu are un astfel de efect. Simulările confirmă că reducerea progresivității în Italia ar crește inechitatea dintre generații.

Între timp, autoritățile locale trebuie să aleagă între reducerea inechității (politici maximin) sau prevenirea concentrării bogăției (politici utilitare), deoarece abordarea ambelor teorii concomitent este imposibilă (Oddou, 2023). Impozitarea locală progresivă modelează segregarea veniturilor, deoarece gospodăriile bogate se deplasează în mod activ în zonele cu impozite scăzute, în timp ce factorii sociali și apropierea de centrele orașelor influențează și mai mult modelele rezidențiale. Descentralizarea fiscală slăbește progresivitatea, pe măsură ce gospodăriile mai bogate se mută în zone cu impozite scăzute, reducând funcția de redistribuire generală. Astfel, se poate concluziona că impozitarea progresivă *per se* este insuficientă pentru a asigura echitatea intergenerațională, necesitând măsuri suplimentare de politică fiscală.

3.2 Cluster 2 – Impozitare progresivă și comportamente publice

Clusterul 2 (verde) prezintă o imagine mai detaliată a impozitării progresive, ilustrând-o ca pe un concept modern însoțit de riscuri. Andersen și Dogonowski (2002) subliniază rolul de stabilizator automat al impozitării progresive, care reduce volatilitatea macroeconomică chiar și atunci când există distorsiuni fiscale. Cu toate acestea, rolul său în stabilizarea economică este limitat, deoarece impozitul pe venit se stabilizează în primul rând prin sensibilitatea ocupării forței de muncă la produsul intern brut (PIB), nu prin progresia ratei de impozitare. În economiile cu progresivitate fiscală abruptă, politica monetară trebuie să răspundă mai agresiv pentru menținerea stabilității. Astfel, deși impozitarea progresivă atenuază instabilitatea economică, ea nu poate elimina complet fluctuațiile. Fluctuațiile sunt diferite de circumstanțele care impun măsuri de consolidare fiscală. În aceste cazuri, austeritatea sau creșterea taxelor

aggravează recesiunile în economiile cu inechități mari, evidențiind necesitatea unor politici conștiente de contracarare a inechităților.

În Grecia austeritatea a adâncit inechitățile regionale, dăunând Nordului și Vestului, în timp ce Atena și Sudul au rămas mai stabile, crescând riscul de divergență economică pe termen lung (Monastiriotis, 2011). Aceste situații conduc oamenii către regiuni sau chiar țări în care venitul lor disponibil poate fi optimizat. Acesta este doar un exemplu care arată cum globalizarea a creat un compromis între progresivitatea fiscală și funcția sa de redistribuire, ducând la un „*blestem al democrației sociale*” în care mobilitatea persoanelor cu venituri mari subminează scopul impozitării progresive. Pe măsură ce costurile migrației scad, persoanele înstărite se mută în jurisdicții cu impozite mai mici, făcând redistribuirea mai puțin eficientă și transferând povara fiscală asupra clasei de mijloc. Acest lucru explică de ce inechitatea a crescut în ciuda creșterii cheltuielilor publice în multe economii avansate, slăbind modelul social-democrat tradițional. Astfel, se mai arată și că liberalizarea comerțului exacerbează inechitatea, slăbind cheltuielile publice, cu excepția cazului în care veniturile din taxele aplicate pe comerț susțin programele guvernamentale sau lucrătorii necalificați dețin putere politică.

Istoria este, de asemenea, o preocupare centrală printre lucrările din acest Cluster. Mai precis, istoria referitoare la țările postcomuniste și postbelice. În Germania, suportul pentru redistribuire variază. Est-germanii favorizează progresivitatea mai mult decât vest-germanii din cauza inechităților percepute. Țările UE post-comuniste au văzut puține beneficii de pe urma ICU, ceea ce a determinat unele state să revină la sisteme progresive pentru un echilibru fiscal mai bun (Vlad și Brezeanu, 2015). Țările afectate de distrugerea cauzată de război au menținut o progresivitate fiscală mai scăzută pentru a stimula economiile și investițiile, așa cum s-a observat și în Germania de Vest. Inflația din timpul războiului a extins bazele de impozitare, reducând progresivitatea, sporind în același timp funcția de redistribuire.

În zilele noastre, autorii au identificat o adevărată provocare în ceea ce privește economiile politice: procesele de vot și tot ceea ce reprezintă mersul economiei pentru comunitate. Impozitarea progresivă este mai viabilă din punct de vedere politic atunci când distribuția veniturilor se concentrează în jurul mijlocului, deoarece atât cei înstăriți, cât și cei de la baza schemei se pot opune sarcinilor fiscale excesive. Alegătorii bogați de

stânga rezistă reducerilor cauzate de impozitare mai bine decât omologii lor cu venituri mici, sugerând potențialul unei coaliții progresiste între clase. Sprijinul public pentru impozitarea celor bogați depinde mai mult de corectitudinea lor percepută decât de factori meritocratici precum munca din răspuțeri.

Echilibrele cauzate de comportamentele de vot influențază și furnizarea de bunuri de interes public. Acest lucru poate duce la o creștere suboptimă în diverse societăți, făcând anumite politici nepotrivite pentru decizii democratice directe (Borissov, Hanna și Lambrecht, 2019). Sprijinul pentru reducerea impozitelor scade adesea atunci când oamenii realizează compromisurile conexe, cum ar fi reducerea cheltuielilor de interes public sau creșterea datoriei publice. Dacă cheltuielile guvernamentale beneficiază celor bogați, impozitarea progresivă eșuează ca instrument redistributiv, făcând efectul real al impozitării asupra diferitelor categorii de contribuabili un instrument de măsură incomplet a echității. În societățile cu inechități scăzute, echitatea fiscală este apreciată, încurajând o cultură fiscală progresivă. În schimb, elita din societățile extrem de inechitabile favorizează impozitarea regresivă, cu excepția cazului în care amenințările externe, cum ar fi războaiele sau revoluțiile, forțază cheltuieli publice mai mari.

În cele din urmă, acest cluster a prezentat un volum semnificativ de lucrări de cercetare axate pe aspectele statistice ale impozitării progresive și preocupările conexe. Arcarons și Calonge (2015) arată că indicele Suits este un instrument relevant pentru măsurarea progresivității impozitelor, dar forța fiscală indusă de inflație erodează progresivitatea în timp. În timp ce coeficientul Gini este utilizat pe scară largă pentru a evalua progresivitatea, limitările datelor pot distorsiona rezultatele, necesitând corecții pentru date mici sau distorsionate. Metodele de măsură alternative, cum ar fi indicii Kakwani și Suits, oferă evaluări mai fiabile (David, 2019). Impozitarea minimă a sacrificiului egal poate reduce inechitatea, dar numai în condiții specifice de elasticitate a utilității (Moyes, 2003). Modelele matematice confirmă faptul că impozitarea progresivă se aliază atât cu principiul beneficiului, cât și cu principiul capacității de plată, contestând argumentele istorice pentru impozitarea proporțională (Silvant, 2010).

3.3 Cluster 3 – Disparități sociale și politică

Al treilea cluster prezintă o imagine de ansamblu mai elaborată asupra inechităților pieței și a rolului funcției de redistribuire. În general, impozitarea progresivă reduce

inechitatea veniturilor, dar progresivitatea generală este mai eficientă decât doar creșterea ratelor maxime de impozitare (Eydam și Qualo, 2024). Cu toate acestea, impozitarea în sine nu este întotdeauna suficientă – trebuie îndeplinite condiții suplimentare precum consistența și continuitatea veniturilor pentru ca redistribuirea să funcționeze. Acesta este motivul pentru care transferurile sociale reduc semnificativ inechitatea în comparație doar cu impozitarea. Schimbările în politica fiscală și reducerea transferurilor sociale au contribuit în mod semnificativ la creșterea inechității, chiar și în țările cu niveluri de inechitate relativ scăzute conform standardelor OCDE.

Inechitatea și creșterea sunt afectate de politica fiscală, dar nu în același mod pe tot teritoriul UE. În Europa de Est impozitarea directă și cheltuielile publice stimulează creșterea, în timp ce în Europa de Vest acestea tind să o împiedice (Alves și Coelho, 2024). Inechitatea veniturilor din Stockholm a scăzut după 1920, ca urmare a schimbărilor structurale și a impozitării progresive, venitul din muncă devenind un factor redistributiv cheie. Măsurile de austeritate agravează recesiunile în economiile cu inechități ridicate, deoarece riscul asociat veniturilor duce la mai multe economii de precauție, reducând cheltuielile generale. O altă problemă o reprezintă taxele moderne forfetare, care dăunează în mod disproporționat întreprinderilor mici și lucrătorilor independenți, crescând dificultățile financiare și încetinind redresarea economică. Se poate concluziona că impozitarea corectează eșecurile pieței, dar echilibrarea intervenției statului cu forțele pieței rămâne o provocare continuă.

Toți acești autori subliniază rolul funcției de redistribuire în gestionarea inechităților. Cu toate acestea, unii cercetători au dus acest rol și mai departe. Tocmai de aceea impozitarea progresivă este optimă chiar și fără un obiectiv redistributiv, întrucât inechitatea salarială justifică impozite mai mari asupra forței de muncă calificate, al cărei timp de muncă este mai mic. În aceeași lumină, Bucovetsky (2003) observă că impozitarea progresivă susține, de asemenea, migrația eficientă prin redistribuirea câștigurilor de productivitate către non-migranți și muncitorii slab calificați. Dincolo de rolul său de redistribuire a veniturilor, impozitarea progresivă sporește echitatea și eficiența economică, asigurând o cotă echitabilă din surplusul economic chiar și pentru lucrătorii cu productivitate scăzută.

În Slovenia și Croația, de exemplu, structurile fiscale progresive reduc inechitatea și sărăcia, modelul Sloveniei

fiind mai redistributiv, iar modelul Croației mai bun în reducerea sărăciei. Screpanti (2014) subliniază că redistribuirea este, de asemenea, o chestiune de libertate și corectitudine. Constrângerile de venit limitează oportunitățile mai mult decât constrângerile de timp, făcând impozitarea progresivă un instrument pentru asigurarea accesului echitabil la participarea economică. Cu toate acestea, nu este niciodată o redistribuire nedreaptă, ci o modalitate logică de a împărți în mod echitabil riscurile și beneficiile economice. Din contră, unele articole susțin că politicile redistributive pot provoca și instabilitate macroeconomică, necesitând o implementare atentă. În timp ce o progresivitate mai mare a impozitelor scade inechitatea veniturilor, aceasta poate crește inechitatea bogăției prin deplasarea forței de muncă către lucrători mai productivi.

În această etapă se poate afirma că multe minusuri ale progresivității rămân complexe – în timp ce reduce inechitatea și finanțează serviciile publice, poate, de asemenea, slăbi ocuparea forței de muncă și acumularea de capital atunci când oferta de muncă este elastică. De asemenea, chiar dacă oamenii susțin egalitatea salarială, ei se opun redistribuirii costisitoare, arătând că aversiunea împotriva inechității este modelată de context și de interesul propriu. În plus, expunerea la sisteme de vot neloiale reduce sprijinul pentru impozitarea progresivă, provocând teoriile convenționale ale redistribuirii. Aceste constatări sugerează că regulile de progresivitate universale sunt ineficiente, deoarece programele fiscale ar trebui să reflecte percepțiile inechității societale.

Articolele analizate continuă cu prezentarea strategiilor redistributive care variază de la modele laissez-faire până la modele complet egalitare, redistribuirea bazată pe praguri oferind o modalitate flexibilă și consistentă din punct de vedere matematic de a reduce inechitatea, menținând în același timp eficiența. Preferințele pentru redistribuire variază de la o țară la alta, modelate de interesul economic propriu, convingerile sociale și factorii istorici. Sprijinul pentru integrarea fiscală la nivelul UE este mai puternic în regiunile afectate de crize multiple, expunerea la COVID-19 fiind cel mai puternic predictor al atitudinilor pro-redistribuire.

În țările nordice, politica fiscală s-a mutat de la impozitarea globală pe venit – care impozitează toate veniturile în mod egal cu rate progresive – către impozitarea duală pe venit, în care veniturile din capital sunt impozitate la cote fixe, mai mici, în timp ce munca rămâne sub impozitare progresivă (Ganghof, 2005).

Această schimbare a intensificat inechitatea veniturilor, deoarece veniturile din capital sunt din ce în ce mai concentrate în rândul celor bogați, Suedia fiind o excepție parțială. Acesta este motivul pentru care, în general, dincolo de redistribuirea veniturilor, oamenii apreciază progresivitatea fiscală ca pe un principiu independent de corectitudine, provocând modelele tradiționale care acordă prioritate eficienței în detrimentul echității.

După cum s-a spus mai devreme, politica fiscală nu este doar o decizie economică, ci și o luptă politică, modelată de structura partidelor, stimulentele electorale și dinamica coaliției. În Spania și Austria, impozitele pe avere au crescut atunci când partidele de stânga au câștigat puterea, în timp ce în Germania partidul SPD (partidul social-democrat) a blocat schimbări majore de impozitare. Elsässer, Fastenrath și Rehm (2023) subliniază că, în general, crizele creează oportunități pentru politici redistributive, dar succesul acestora depinde de percepția elitei asupra viabilității electorale. Guvernele ajustează în mod strategic progresivitatea fiscală pentru a influența comportamentul alegătorilor, politicienii de stânga preferând uneori o impozitare mai plată, în timp ce cei de dreapta pot crește progresivitatea pentru a obține sprijin electoral. Dezbaterile parlamentare din Spania au catalogat progresivitatea mai degrabă ca fiind proporțională decât redistributivă, contribuind la rezistența țării la reforma fiscală.

Ideologia politică influențează preferințele fiscale, alegătorii foarte educați prioritizând valorile în detrimentul interesului financiar propriu – conducându-i uneori pe cei bogați să susțină impozitarea progresivă pentru binele general (Stiers ș.a., 2022). Impozitarea echitabilă stabilizează sistemele politice prin prevenirea excluziunii economice, prin reducerea alianțelor bazate pe dezinformare și prin consolidarea acordurilor democratice. Impozitarea se intersectează, de asemenea, cu politica de apărare, deoarece guvernele de stânga se reîntorc mai repede decât conservatorii, valorificând impozitarea progresivă și controalele economice pentru a finanța expansiunea militară. Ajustările slabe ale politicii fiscale au redus direct progresivitatea, iar o mai bună gestionare a deducerilor și a pragurilor ar fi putut contracara creșterea inechității.

Autorii au mers mai departe și au analizat modul în care crizele financiare au influențat impozitarea progresivă. Criza financiară din 2008 a sporit sprijinul public pentru impozitarea progresivă prin consolidarea preocupărilor privind echitatea, în special în țările care au cunoscut recesiuni economice severe, așa cum s-a demonstrat prin

experimentele de tip. Țibulcă (2022) concluzionează că reformele politicii fiscale sunt esențiale pentru a preveni volatilitatea veniturilor în crizele viitoare și pentru a asigura stabilitatea fiscală în întreaga UE. În cele din urmă, crizele financiare sunt alimentate de creșterea inechității, dar impozitarea progresivă și politicile sociale din Scandinavia și Europa ar putea contribui la reducerea instabilității financiare.

3.4 Cluster 4 – Facilități fiscale și povara fiscală

Clusterul 4 (Galben) pare să se concentreze mai mult pe modul în care impozitarea progresivă este resimțită de către contribuabil. Mulți autori subliniază efectul acesteia asupra salariilor, întrucât se demonstrează că impozitarea progresivă reduce inechitatea salarială prin comprimarea salariilor înainte de impozitare și descurajarea acumulării de competențe (Guvenen, Kuruscu și Ozkan, 2014). Chiar și fără redistribuire (ca obiectiv), impozitarea forței de muncă calificată la o rată mai mare este justificată din cauza inechității salariale naturale. Cu toate acestea, impactul său asupra inechității variază – dacă cei cu venituri mari își reduc în mod semnificativ programul de lucru, progresivitatea își poate pierde efectul redistributiv și, în unele cazuri, impozitarea proporțională ar putea duce la o egalitate similară a veniturilor după impozitare.

Efectele salariale ale impozitării progresive depind și de structura pieței muncii. În mediile sindicalizate, moderează salariile pentru lucrătorii cu venituri medii, dar crește salariile pentru cei cu venituri mari pe piețele competitive (Lockwood, Sløk și Tranaes, 2000). În Visegrad Four, creșterea PIB-ului și impozitarea influențează puternic salariile medii, în timp ce salariile minime sunt în mare măsură decizii politice (Meixnerová și Krajňák, 2020). Măsurile tradiționale de progresivitate fiscală pot exagera rolul fiscalității, subestimând în același timp impactul beneficiilor în reducerea inechității, necesitând o redistribuire mai flexibilă.

O analiză mai elaborată arată că, din punctul de vedere al gospodăriilor și al persoanelor fizice, două dimensiuni principale modelează povara fiscală: scutiile fiscale (stimulente, alocații, beneficii) și inflația. Sistemele fiscale ale gospodăriilor pot atenua inechitatea, păstrând în același timp stabilitatea financiară prin combinarea impozitării progresive pe venitul gospodăriilor și impozitelor pe profitul financiar. În Republica Cehă, chiar și alături de ICU, deducerile au menținut o progresivitate *de facto*, beneficiind celor cu venituri mici. Scutiile de

impozite legate de locuințe sunt adesea regresive, deoarece gospodăriile mai bogate beneficiază în mod disproporționat de scutiile de taxe ipotecare, în timp ce grupurile cu venituri mici se bazează pe acestea în mod vital.

În ceea ce privește povara fiscală, s-a arătat că transferarea acesteia de la forța de muncă către capital sau salariați cu venituri mari poate crea un beneficiu dublu, ajutând la reducerea poluării și creșterea bunăstării sociale în același timp. Cu toate acestea, este în mare măsură acceptat faptul că impozitarea progresivă sporește redistribuirea cu prețul unor sarcini fiscale mai mari, în timp ce ICU îmbunătățește salariul net, dar sporește și inechitatea. Se poate deci concluziona că sistemele cu beneficii fiscale eficiente, care combină progresivitatea și transferurile sociale generoase, sunt esențiale pentru reducerea inechității veniturilor.

Al doilea pilon este inflația. Fără ajustări automate ale inflației, sarcinile fiscale cresc semnificativ chiar și la o inflație scăzută, împingând persoanele cu venituri mici în intervale mai înalte și reducând progresivitatea. Țările cu sisteme fiscale indexate la inflație (Țările de Jos, Marea Britanie) evită aceste distorsiuni (Immervoll, 2005). Nam și Zeiner (2015) adaugă că variația dintre cotele de impozitare crește și mai mult povara fiscală asupra persoanelor cu venituri medii, consolidând inechitățile, cu excepția cazului în care sistemele fiscale se adaptează la inflație. Inflația este resimțită mai ales prin consum. Taxele pe consum precum taxa pe valoare adăugată sunt regresive, afectând în mod disproporționat persoanele cu venituri mai mici și agravând inechitatea. Hauck și Wallossek (2024) propun ceva foarte interesant pentru a combate un alt motiv pentru care persoanele cu venituri mici simt o povară fiscală mai mare decât s-a prevăzut: în multe țări, inclusiv Germania, angajații evită să depună declarații fiscale din cauza reținerii automate la sursă, iar reținerea excesivă duce la plăți suplimentare de impozite pentru cei cu venituri mici. Rambursările automate sau declarațiile fiscale precompletate ar putea îmbunătăți corectitudinea și eficiența. Aceste rambursări automate, împreună cu mecanismele de contra-inflație, ar putea face ca persoanele cu venituri mici și medii să simtă o povară fiscală mai ușoară, cea real prevăzută în statisticile guvernelor.

3.5 Cluster 5 – Bunăstare și securitatea veniturilor

Clusterul 5 (Violet) prezintă o imagine detaliată a modului în care progresivitatea influențează ocuparea forței de

muncă ca fenomen, modul în care reformele modelează veniturile oamenilor și modul în care evitarea impozitelor erodează veniturile statului. Impozitarea progresivă afectează crearea de locuri de muncă în mod diferit, în funcție de nivelurile de impozitare și de condițiile pieței. Progresivitatea poate stimula ocuparea forței de muncă atunci când ratele inițiale de impozitare sunt scăzute, dar atunci când sarcinile fiscale sunt deja mari poate reduce efortul și productivitatea lucrătorilor, ceea ce duce la mai puține locuri de muncă (Schöb și Koskela, 2009).

În Danemarca, scăderea progresivității impozitelor a crescut salariile lucrătorilor, dar a redus gradul de ocupare a forței de muncă, în timp ce angajarea în funcții de birou a rămas stabilă, ceea ce sugerează că influența sindicatelor poate echilibra efectele pieței muncii (Hansen, Pedersen și Sløk, 2000). În unele cazuri, impozitarea progresivă poate sprijini ocuparea forței de muncă prin reducerea poverii fiscale salariale, dar sarcinile fiscale excesive pot încetini creșterea productivității și investițiile, dăunând în cele din urmă creării de locuri de muncă. Impozitarea optimă ar trebui să urmeze un model de progresivitate în formă de U, cu taxe mai mari pentru lucrătorii tineri și bătrâni și rate mai mici pentru persoanele de vârstă mijlocie pentru a echilibra stimulentele și capitalul propriu. În Germania, creșterea progresivității fiscale a redus oferta de muncă, dar a dus la o distribuție echitabilă a veniturilor.

Se știe că impozitarea progresivă a redus șomajul în Germania, dar Boeters (2013) susține că oferă câștiguri minime de bunăstare socială, în medie de doar doi euro de persoană pe lună. Programele bunăstare socială joacă un rol crucial în atenuarea șocurilor economice, deoarece progresivitatea fiscală este insuficientă fără transferuri sociale. În statele ce conferă beneficii solide de bunăstare socială, acceptarea publică a impozitării progresive este mai mare, deoarece încrederea în redistribuire este mai mare. În Europa, impozitarea regresivă bazată pe TVA finanțează statele mai mari (ce asigură bunăstare socială), explicând de ce progresivitatea fiscală și dimensiunea statului social sunt invers corelate.

Mai multe studii evidențiază limitările impozitării proporționale și pledează pentru reforme fiscale progresive pentru a îmbunătăți echitatea și stabilitatea economică. Ledić, Rubil și Urban (2023) arată că, în Croația, impozitul pe venitul personal și contribuțiile de asigurări sociale sunt întotdeauna progresive. În același timp, TVA-ul și accizele sunt progresive doar din perspectiva echității speciale, subliniind natura subiectivă

a echității fiscale. În România, politicile slabe de redistribuire contribuie la disparități economice profunde, făcând din impozitarea progresivă o reformă necesară (Georgescu, Cazacu și Cojocaru, 2020). Italia câștigă, de asemenea, din reformele progresive ale impozitului pe venit, care ar putea atenua impactul negativ al inechității asupra consumului și creșterii economice. Reforma ICU din Ungaria a redus progresivitatea, în beneficiul celor cu venituri mari, în timp ce a sporit povara pentru lucrătorii cu venituri mici, fără copii.

În plus, reformele fiscale neutre din punct de vedere al veniturilor pot fi concepute pentru a maximiza ocuparea forței de muncă fără a reduce veniturile guvernamentale, oferind factorilor de decizie un cadru pentru echilibrarea creșterii economice și a inechității. În Ucraina, reintroducerea impozitării progresive ar putea crește veniturile și ar reduce deficitele de pensii. Reforma fiscală din Cehia din 2021 a crescut progresivitatea fiscală și a eliminat impozitul pe venit pentru salariații cu salariul minim, dar cu prețul veniturilor reduse ale statului.

Unele reforme care vizează corectitudinea au fost diluate sau ineficiente. În Polonia, lobby-ul în afaceri și presiunea mass-media au slăbit impactul redistributiv al reformei fiscale din 2022, favorizând persoanele cu venituri mari, care desfășoară activități independente. În România, stimulentele fiscale din 2013-2019 nu au reușit să genereze o creștere durabilă, în schimb au provocat dezechilibre macroeconomice, importuri mai mari și capitalizare corporativă slabă. În ciuda potențialului economic de stimulare a aderării la UE, guvernanta slabă și absorbția slabă a fondurilor UE au împiedicat capacitatea României de a reduce inechitatea. Reformarea sistemelor fiscale necesită reechilibrarea echității cu eficiența economică. Acesta este motivul pentru care sistemul hibrid de impozitare pe venitul personal din Croația are nevoie de restructurare pentru a îmbunătăți corectitudinea, menținând în același timp competitivitatea, în principal prin ajustarea categoriilor de impozitare și a nivelurilor de venit neimpozabil.

Impozitarea echitabilă pare să fie contestată de mulți factori. Chiar și atunci când există impozitare progresivă, alte politici îi pot submina impactul. Sistemul fiscal al Suediei a devenit din ce în ce mai regresiv de-a lungul timpului, deoarece TVA-ul și impozitele pe salarii au compensat progresivitatea impozitului pe venit, transferând povara fiscală asupra grupurilor cu venituri mai mici. În mod similar, reforma fiscală din 2012 a Ungariei a introdus un impozit unic pe venitul personal

pentru a spori competitivitatea salarială, dar a menținut un TVA ridicat, aproape fix, afectând în mod disproporționat gospodăriile cu venituri mici. În Germania, reformele fiscale au redus progresivitatea, stimulând creșterea veniturilor și inechitatea, cu efecte redistributive în funcție de preferințele sociale.

Creșterea inechității este determinată în primul rând de evaziunea fiscală și de schimbările veniturilor din capital, mai degrabă decât de diferențele de productivitate. De schemele de evitare a impozitelor comercializate în masă beneficiază din ce în ce mai mult contribuabilii cu venituri medii, erodând și mai mult impozitarea progresivă. În timp ce impozitarea progresivă îmbunătățește redistribuirea și crește veniturile, progresivitatea excesivă poate încuraja evitarea impozitelor, necesitând o abordare echilibrată a stabilității fiscale. În UE-28, impozitul pe venitul corporativ joacă un rol progresiv în reducerea inechității, dar eficacitatea acestuia este subminată de globalizare și de evitarea impozitului pe profit. La cele mai înalte niveluri de venit, impozitarea progresivă devine nesustenabilă din cauza costurilor de evitare ridicate și a concurenței fiscale internaționale. Persoanele bogate se angajează în evitarea impozitelor și în schimbarea riscurilor, reducând impactul progresivității. Deoarece costurile de evitare nu cresc odată cu venitul, impozitarea optimă de nivel superior nu poate rămâne progresivă. În plus, concurența fiscală internațională îi determină pe cei bogați să migreze către jurisdicții cu impozite scăzute, consolidând un ciclu de regresivitate fiscală.

3.6 Cluster 6 – Provocări fiscale

Ultimul grup constă în studii care subliniază provocările impozitării, altele decât evaziunea fiscală în sine. Impozitarea progresivă afectează deciziile corporative în moduri mixte. Denaturează opțiunile de lichidare, dar poate întârzia sau accelera investițiile în funcție de scutiri și volatilitate (Alvarez și Koskela, 2008). Taxele mai mari pot încuraja uneori investițiile datorită primelor de flexibilitate sau regulilor favorabile de compensare a pierderilor. Deși stabilizează economia, impozitarea progresivă nu împiedică ciclurile economice și poate reduce investițiile private, în ciuda stimulării capitalului public. Progresivitatea excesivă a impozitelor descurajează antreprenorialul și denaturează structurile firmelor. În aceste cazuri, firmele se adaptează la majorarea impozitelor prin reducerea angajării. În Bulgaria, o taxă progresivă pe capital ar adăuga complexitate fără beneficii majore.

Educația și investițiile sunt văzute ca provocări care pot afecta politicile fiscale. Impozitarea progresivă poate reduce investițiile în capitalul uman prin scăderea veniturilor post-educație, menținând în același timp costurile neschimbate, descurajând înscrierea imediată în ciclurile de învățământ. Progresivitatea mai scăzută a impozitelor poate spori investițiile în educație, în timp ce subvențiile pentru educație ajută la compensarea, dar nu la eliminarea efectelor negative ale impozitării (Jacobs, 2007). Sistemele fiscale progresive și subvențiile pentru educație sunt interdependente, necesitând ajustări coordonate ale politicilor. Politica fiscală optimă ar trebui să echilibreze impozitarea muncii cu cheltuielile pentru educație pentru a menține eficiența. Taxele progresive descurajează investițiile în educație prin creșterea sarcinilor fiscale după absolvire, în timp ce o ICU cu costuri deductibile ale educației rămâne neutră (Jacobs, 2007). Politicile fiscale ar trebui să ajusteze nivelurile de impozitare pentru a evita suprimarea acumulării de competențe, asigurând creșterea economică pe termen lung. Conștientizarea sărăciei crește sprijinul pentru cheltuielile educaționale, sugerând că eforturile de redistribuire sunt sensibile la mediul politic.

Conștiința fiscală derivă în principal din percepția inechității. Doerrenberg și Peichl (2013) arată că sprijinul public pentru impozitarea progresivă este influențat de aversiunea împotriva inechității, mulți indivizi fiind dispuși să sacrifice venitul personal pentru un sistem mai echitabil. În plus, țările cu moral fiscal mai ridicat se confruntă cu o evaziune fiscală mai scăzută, întărind afirmația că progresivitatea sporește conformitatea. Oamenii își percep adesea greșit statutul de venit – cei care își dau seama că sunt mai săraci decât se așteptau tind să susțină impozitarea progresivă, în timp ce cei bogați își ajustează rareori preferințele fiscale. În timp ce grupurile cu venituri mici, în general, favorizează progresivitatea, mulți dintre cei cu venituri mari o susțin, de asemenea, influențați de convingerile despre efort, succes economic, democrație și mobilitate socială. Aceste constatări contestă ipoteza că preferințele fiscale sunt determinate exclusiv de interesul propriu.

Un alt risc în implementarea unei soluții progresive universale este rata în creștere a evaziunii fiscale și costul în creștere al aplicării legii. O colectare mai riguroasă a impozitelor îmbunătățește conformitatea fără a crește semnificativ evaziunea fiscală. În plus, eforturile de punere în aplicare sunt adesea mai puțin eficiente decât intervențiile de reglementare, care ar putea oferi o soluție

mai durabilă. În economiile cu evaziune ridicată, impozitarea progresivă este mai puțin eficientă în reducerea inechității, deoarece contribuabilii mai bogați caută în mod activ să evite plata impozitelor, reducându-și povara fiscală. O colectare optimizată poate atenua această problemă, iar factorii de decizie politică trebuie să țină cont de evaziune când elaborează politici fiscale.

Concluzii

Pe baza manuscriselor revizuite, putem să înțelegem mai bine imaginea de ansamblu a discursului academic privind impozitarea progresivă europeană și care sunt subiectele care atrag cea mai mare atenție și necesită cercetări ulterioare suplimentare. Constatările evidențiază principalele domenii pe care cercetătorii se concentrează, reieșind din analiza celor șase cluster.

Acest studiu și-a propus să răspundă la următoarele întrebări: *Care sunt temele dominante în cercetarea UE privind impozitarea progresivă? și Care sunt domeniile cheie care necesită o explorare suplimentară?*

Temele dominante care au reieșit din analiza clusterului sunt următoarele: rolul impozitării progresive în susținerea creșterii economice; căutarea de noi metode de calcul și prognoză pentru a produce rezultate statistice mai precise; examinarea teoriilor fiscale atât tradiționale, cât și moderne în contextele economice actuale; comparația dintre sistemele de impozitare progresivă și impozitare în cote unice, în special în țările care au experimentat ambele modele; impactul impozitării progresive asupra muncii și antreprenorialului; rolul impozitării progresive în reducerea inechității, în special acumularea de bogăție și bogăția intergenerațională; influența politicii și a comportamentului public asupra politicilor fiscale progresive; moștenirile istorice și ideologice ale regimurilor comuniste și modul în care acestea continuă să modeleze politicile fiscale în unele țări europene; disparitățile economice și metodele dovedite de reducere a acestora; apariția unor politici moderne de redistribuire și combinații optime de reducere a taxelor și control al inflației pentru a ușura povara fiscală; rolul fiscalității în asigurarea securității veniturilor și a bunăstării generale; și o privire atentă asupra reformelor fiscale trecute, actuale și viitoare, împreună cu provocările cheie precum evitarea impozitelor, evaziunea, globalizarea, migrația, educația și alte riscuri.

După ce am analizat cu atenție toate clusterele și articolele componente ale acestora, devine clar că

discursul academic din ultimii 24 de ani evidențiază din ce în ce mai mult limitările impozitării progresive *per se*. În timp ce cotele progresive de impozitare au fost considerate odată suficiente, evoluția rapidă a societății, alături de globalizare, migrație și sofisticarea crescândă a strategiilor de evitare și evaziune fiscală, a făcut ca impozitarea progresivă să fie aproape la fel de ineficientă ca sistemele proporționale, în multe cazuri. Drept urmare, oamenii de știință și factorii de decizie politică caută noi teorii și practici care nu numai că ar trebui să prezinte eficiență statistică, ci să se și adapteze la provocările fiscale emergente ale timpului nostru.

Domeniile cheie care necesită cercetări suplimentare derivă din principalele subiecte identificate. Cu toate acestea, anumite domenii de interes ies în evidență mai clar, unde pot fi întreprinși pași activi pentru îmbunătățirea politicilor fiscale și reducerea inechității. Ca urmare, există o așteptare tot mai mare pentru o intervenție activă a statului, mai degrabă decât o abordare *laissez-faire*. Atât conducerea politică, cât și structurile administrative eficiente trebuie să joace un rol în formarea opiniei publice către o formă de contribuție fiscală mai implicată și mai responsabilă. Dincolo de aspectele comportamentale, statele trebuie să elaboreze politici fiscale complementare care însoțesc impozitarea progresivă – protejând persoanele cu venituri mici și medii, sprijinind activ educația prin stimulente și reducând povara birocratică din sistemele fiscale.

A devenit evident că nici sistemele de impozitare progresivă, nici cele în cotă unică nu pot conduce singure la o creștere economică durabilă, deoarece efectele lor preconizate sunt din ce în ce mai contestate de riscurile noi și complexe care erau practic absente în trecut.

O concluzie deosebit de importantă este trasă de Hauck și Wallossek (2024), care evidențiază valoarea declarațiilor fiscale precompletate, în special pentru persoanele cu venituri mici și salariate. Această abordare nu numai că reduce birocracia, dar îi ajută și pe indivizi să-și păstreze un venit mai mare la sfârșitul anului fiscal. Concluzia noastră este că, așa cum rezultă logic din analiză, acest tip de rambursare automată a impozitelor, atunci când este combinat cu măsuri anti-inflație, ar putea ușura semnificativ povara fiscală percepută pentru grupurile cu venituri mici și medii, care de obicei aleg să nu completeze declarațiile fiscale și să piardă în mod activ bani. Hesami, Jenkins și Jenkins (2024) au efectuat o revizuire sistematică a literaturii pe acest subiect. Acest sistem automat de rambursare, mai ales atunci când este

susținut de politici de atenuare a inflației, poate ajuta persoanele cu venituri mici și medii să simtă mai puțină presiune financiară din cauza impozitării.

În cele din urmă, includerea în corpus a studiilor care compară politicile fiscale ale altor țări cu cele ale UE – chiar și atunci când acestea conțin doar referințe minime la statele membre ale UE – a fost deosebit de relevantă din mai multe motive. Acest lucru nu trebuie privit ca o limitare a studiului, ci mai degrabă ca un punct forte. În primul rând, aceste articole au oferit perspective externe valoroase, permițând cercetătorilor să identifice modele, contraste și perspective transferabile. Faptul că autorii și-au propus totuși să tragă concluzii și din astfel de comparații limitate sugerează un nivel ridicat de interes academic pentru înțelegerea poziției UE într-un context global. Accentul frecvent pe Statele Unite ale Americii și țările OCDE evidențiază rolul de repere sau puncte de referință, în special atunci când se discută despre eficiența fiscală, echitatea sau potențialul de reformă. În al doilea rând, acest lucru a fost important în ceea ce privește autoritatea percepută și relevanța politicilor fiscale ale UE. În multe cazuri, modelele fiscale europene sunt tratate ca repere, chiar dacă sunt imperfecte, sugerând că structura și evoluția lor rămân foarte influente în discursul fiscal global.

Acest lucru întărește concluzia că, deși diverse și uneori inconsecvente, politicile UE continuă să modeleze dezbaterile internaționale privind impozitarea progresivă, redistribuirea și echitatea, validând și mai mult includerea lor în cadre analitice mai largi.

Rezumând, în prezent sunt explorate idei noi care provoacă opiniile tradiționale asupra modului în care funcționează impozitarea progresivă. Acest lucru vine pe măsură ce comunitățile devin mai diverse și mai complexe. A devenit clar că nici impozitarea progresivă, nici cea proporțională nu duc singure la creștere economică. În timp ce impozitul progresiv reduce

inechitatea mai eficient decât ICU, ambele sisteme trebuie să fie susținute de politici suplimentare pentru a avea un impact adevărat asupra dezvoltării. Accentul se îndreaptă către echitate, cu eforturi tot mai mari de a găsi noi modalități de a reconstrui echitatea în societățile moderne. În acest context, comparațiile transatlantice și cele ale OCDE arată că politicile fiscale ale UE, în ciuda imperfecțiunilor lor, continuă să servească drept punct de referință global.

Deși studiul de față oferă o perspectivă integrată asupra literaturii științifice privind impozitarea progresivă în Uniunea Europeană, combinând analiza bibliometrică cu o evaluare calitativă aprofundată a articolelor relevante, există câteva limitări care trebuie subliniate.

În primul rând, analiza bibliometrică s-a bazat exclusiv pe cuvintele-cheie extrase din baza de date utilizată, ceea ce presupune o dependență de modul în care autorii și-au indexat lucrările. Astfel, anumite articole relevante ar fi putut fi omise din selecție dacă nu conțineau cuvintele-cheie urmărite, chiar dacă abordau tematici esențiale pentru înțelegerea impozitării progresive. În al doilea rând, analiza co-apariției cuvintelor-cheie evidențiază doar proximitatea tematică, nu și profunzimea sau calitatea argumentelor, ceea ce poate conduce la o interpretare limitată a relațiilor dintre concepte. De aceea, această metodă a fost completată cu o analiză detaliată a conținutului articolelor, însă subiectivitatea inerentă lecturii calitative nu poate fi exclusă complet, în special în ceea ce privește interpretarea conceptuală. Nu în ultimul rând, studiul nu a inclus o validare empirică suplimentară (de exemplu, printr-o analiză cantitativă pe date fiscale sau prin interviuri cu experți), ceea ce limitează aplicabilitatea directă a concluziilor la nivel de politici publice. Astfel, rezultatele rămân preponderent la nivel conceptual și analitic, oferind însă o bază solidă pentru cercetări viitoare.

Bibliografie

1. Alvarez, L.H.R. and Koskela, E. (2008) 'Progressive Taxation, Tax Exemption, and Irreversible Investment under Uncertainty', *Journal of Public Economic Theory*, 10(1), pp. 149–169. Available at: <https://doi.org/10.1111/j.1467-9779.2008.00356.x>.
2. Alves, J. and Coelho, J. (2024) 'Two-way relationship between inequality and growth within the fiscal policy channel: an empirical assessment for European countries', *Journal of Economic Studies*, 51(8), pp. 1629–1646. Available at: <https://doi.org/10.1108/JES-09-2023-0479>.

3. Andersen, T.M. and Dogonowski, R.R. (2002) 'Social Insurance and the Public Budget', *Economica*, 69(275), pp. 415–432. Available at: <https://doi.org/10.1111/1468-0335.00291>.
4. Arcarons, J. and Calonge, S. (2015) 'Inference tests for tax progressivity and income redistribution: the Suits approach', *The Journal of Economic Inequality*, 13(2), pp. 207–223. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10888-014-9280-0>.
5. Balasoiu, N., Chifu, I. and Oancea, M. (2023) 'Impact of Direct Taxation on Economic Growth: Empirical Evidence Based on Panel Data Regression Analysis at the Level of Eu Countries', *Sustainability*, 15(9), p. 7146. Available at: <https://doi.org/10.3390/su15097146>.
6. Balamoune-Lutz, M. and Garelo, P. (2014) 'Tax structure and entrepreneurship', *Small Business Economics*, 42(1), pp. 165–190. Available at: <https://doi.org/10.1007/s11187-013-9469-9>.
7. Boeters, S. (2013) 'Optimal Tax Progressivity in Unionised Labour Markets: Simulation Results for Germany', *Computational Economics*, 41(4), pp. 447–474. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10614-012-9330-2>.
8. Borissov, K., Hanna, J. and Lambrecht, S. (2019) 'Public goods, voting, and growth', *Journal of Public Economic Theory*, 21(6), pp. 1221–1265. Available at: <https://doi.org/10.1111/jpet.12404>.
9. Brumm, J. et al. (2022) 'Are deficits free?', *Journal of Public Economics*, 208, p. 104627. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2022.104627>.
10. Bucovetsky, S. (2003) 'Efficient migration and redistribution', *Journal of Public Economics*, 87(11), pp. 2459–2474. Available at: [https://doi.org/10.1016/S0047-2727\(02\)00049-X](https://doi.org/10.1016/S0047-2727(02)00049-X).
11. Cantante, F. (2020) 'Four profiles of inequality and tax redistribution in Europe', *Humanities and Social Sciences Communications*, 7(1), p. 33. Available at: <https://doi.org/10.1057/s41599-020-0514-4>.
12. Chambers, C.P. and Moreno-Ternero, J.D. (2017) 'Taxation and poverty', *Social Choice and Welfare*, 48(1), pp. 153–175. Available at: <https://doi.org/10.1007/s00355-015-0905-4>.
13. Corado, D. and Solari, S. (2010) 'Natural law as inspiration to Adolph Wagner's theory of public intervention', *The European Journal of the History of Economic Thought*, 17(4), pp. 865–879. Available at: <https://doi.org/10.1080/09672567.2010.511871>.
14. David, P. (2019) 'Optimization of Gini Coefficient Affected by Imperfect Input Data', *European Journal of Business Science and Technology*, 5(1), pp. 21–29. Available at: <https://doi.org/10.11118/ejobsat.v5i1.160>.
15. Doerrenberg, P. and Peichl, A. (2013) 'Progressive taxation and tax morale', *Public Choice*, 155(3–4), pp. 293–316. Available at: <https://doi.org/10.1007/s11127-011-9848-1>.
16. Działo, J. (2015) 'Tax Competition Or Tax Coordination? What Is Better For The European Union?', *Comparative Economic Research. Central and Eastern Europe*, 18(2), pp. 37–55. Available at: <https://doi.org/10.1515/cer-2015-0011>.
17. Elsässer, L., Fastenrath, F. and Rehm, M. (2023) 'Making the rich pay? Social democracy and wealth taxation in Europe in the aftermath of the great financial crisis', *European Political Science Review*, 15(2), pp. 194–213. Available at: <https://doi.org/10.1017/S1755773922000510>.
18. Eydam, U. and Qualo, H. (2024) 'Income inequality and taxes – an empirical assessment', *Applied Economics Letters*, 31(18), pp. 1828–1835. Available at: <https://doi.org/10.1080/13504851.2023.2208328>.
19. Fabiani, M. (2024) 'Wealth polarization in western countries', *Structural Change and Economic Dynamics*, 71, pp. 557–567. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.strueco.2024.09.004>.
20. Ganghof, S. (2005) 'Globalization, Tax Reform Ideals and Social Policy Financing', *Global Social Policy*, 5(1), pp. 77–95. Available at: <https://doi.org/10.1177/1468018105050121>.
21. Georgescu, F., Cazacu, A.-M. and Cojocaru, A.-M. (2020) 'Weak Redistribution Dampens Economic Growth and Causes Strong Social Tensions', *Romanian Journal of Economic Forecasting*, Institute for Economic Forecasting, (4), pp. 154–169.
22. Guvenen, F., Kuruscu, B. and Ozkan, S. (2014) 'Taxation of Human Capital and Wage Inequality: A Cross-Country Analysis', *The Review of Economic Studies*, 81(2), pp. 818–850. Available at: <https://doi.org/10.1093/restud/rdt042>.
23. Hauck, T. and Wallossek, L. (2024) 'Optional (non-)filing and effective taxation', *Journal of Public*

- Economics*, 238, p. 105187. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.jpubeo.2024.105187>.
24. Hesami, S., Jenkins, H. and Jenkins, G.P. (2024) 'Digital Transformation of Tax Administration and Compliance: A Systematic Literature Review on E-Invoicing and Prefilled Returns', *Digital Government: Research and Practice*, 5(3), pp. 1–20. Available at: <https://doi.org/10.1145/3643687>.
 25. Jacobs, B. (2007) 'Real options and human capital investment', *Labour Economics*, 14(6), pp. 913–925. Available at: <https://doi.org/10.1016/j.labeco.2007.06.008>.
 26. Joumard, I., Pisu, M. and Bloch, D. (2012) Less Income Inequality and More Growth – Are They Compatible? Part 3. Income Redistribution via Taxes and Transfers Across OECD Countries. 926. Paris: *OECD Publishing*. Available at: <https://doi.org/10.1787/5k9h296b1zjf-en>.
 27. Koskela, E. and Puhakka, M. (2006) 'Indeterminacy and Stabilization of Endogenous Cycles with Balanced-Budget Distortionary Taxation', *FinanzArchiv*, 62(2), p. 149. Available at: <https://doi.org/10.1628/001522106X120631>.
 28. Ledić, M., Rubil, I. and Urban, I. (2023) 'Tax progressivity and social welfare with a continuum of inequality views', *International Tax and Public Finance*, 30(5), pp. 1266–1296. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10797-022-09752-y>.
 29. Lockwood, B., Sløk, T. and Tranaes, T. (2000) 'Progressive Taxation and Wage Setting: Some Evidence for Denmark', *The Scandinavian Journal of Economics*, 102(4), pp. 707–723. Available at: <https://doi.org/10.1111/1467-9442.00222>.
 30. Meixnerová, L. and Krajňák, M. (2020) 'Macroeconomic Time Series Affecting the Minimum and Average Wages of V4 Countries', *E+M Ekonomie a Management*, 23(4), pp. 4–22. Available at: <https://doi.org/10.15240/tul/001/2020-4-001>.
 31. Monastiriotes, V. (2011) 'Making geographical sense of the Greek austerity measures: compositional effects and long-run implications', *Cambridge Journal of Regions, Economy and Society*, 4(3), pp. 323–337. Available at: <https://doi.org/10.1093/cjres/rsr026>.
 32. Moyes, P. (2003) 'Redistributive effects of minimal equal sacrifice taxation', *Journal of Economic Theory*, 108(1), pp. 111–140. Available at: [https://doi.org/10.1016/S0022-0531\(02\)00016-9](https://doi.org/10.1016/S0022-0531(02)00016-9).
 33. Nam, C.W. and Zeiner, C. (2015) 'Effects of Bracket Creep and Tax Reform on Average Personal Income Tax Burden in Germany', *SSRN Electronic Journal* [Preprint]. Available at: <https://doi.org/10.2139/ssrn.2706509>.
 34. Oddou, R. (2023) 'Inequalities and segregation: can welfarist local governments struggle against both simultaneously?', *Review of Economic Design*, 27(4), pp. 849–866. Available at: <https://doi.org/10.1007/s10058-023-00326-w>.
 35. Orain, A. (2010) 'Progressive indirect taxation and social justice in eighteenth-century France: Forbonnais and Graslin's fiscal system', *The European Journal of the History of Economic Thought*, 17(4), pp. 659–685. Available at: <https://doi.org/10.1080/09672567.2010.501108>.
 36. Schöb, R. and Koskela, E. (2009) 'Is Tax Progression Good for Employment? Efficiency Wages and the Role of the Prereform Tax Structure', *FinanzArchiv*, 65(1), p. 51. Available at: <https://doi.org/10.1628/001522109X444206>.
 37. Screpanti, E. (2014) 'Progressive Taxation and the Distribution of Freedom', *Review of Political Economy*, 26(4), pp. 618–627. Available at: <https://doi.org/10.1080/09538259.2014.954345>.
 38. Silvant, C. (2010) 'Gustave Fauveau's contribution to fiscal theory', *The European Journal of the History of Economic Thought*, 17(4), pp. 813–835. Available at: <https://doi.org/10.1080/09672567.2010.500738>.
 39. Stiers, D. et al. (2022) 'Support for progressive taxation: self-interest (rightly understood), ideology, and political sophistication', *Journal of European Public Policy*, 29(4), pp. 550–567. Available at: <https://doi.org/10.1080/13501763.2020.1866054>.
 40. Țibulcă, I.-L. (2022) 'The impact of the COVID-19 pandemic on tax revenues in the EU', *Economic Research-Ekonomska Istraživanja*, 35(1), pp. 2442–2459. Available at: <https://doi.org/10.1080/1331677X.2021.1954967>.
 41. Tjan, J.S. (2024) 'The Role of Tax Systems in Reducing Income Inequality: A Literature Review', *Advances in Taxation Research*, 2(1). Available at: <https://doi.org/10.60079/atrv2i1.290>.

42. Vlad, C. and Brezeanu, P. (2015) 'European Taxation – Between Flat And Progressive Tax', *Strategica*, p. 528.
43. Vörös, G., Kodenko, J. and Komáromi, K. (2010) 'Flat rate personal income tax', *Public Finance Quarterly*, Corvinus University of Budapest, vol. 55(2), pp. 357-374.
44. Vržina, S. and Luković, S. (2023) 'Taxes and income inequality in the European Union: A quantile regression approach', *Ekonomika preduzeća*, 71(5–6), pp. 325–342. Available at: <https://doi.org/10.5937/EKOPRE2306325V>.
45. Widmalm, F. (2001) 'Tax Structure and Growth: Are Some Taxes Better Than Others?', *Public Choice*, 107(3/4), pp. 199–219. Available at: <https://doi.org/10.1023/A:1010340017288>.
46. Zimčík, P. (2020) 'Tax Wedge in Labour Market', *International Scientific Conference Economic And Social Policy: Economic and Social Challenges for European Economy*, pp. 583-593.